

สรุปคำถาม-คำตอบ จากงานสัมมนาเสริมสร้างความตระหนักและความรู้เกี่ยวกับ
ความหลากหลายทางชีวภาพ¹ (วันที่ 13 สิงหาคม 2567)

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
1	<p>ถ้าพื้นที่ตั้งของบริษัทไม่ได้อยู่ใกล้พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ แนวทางการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพควรเป็นอย่างไร</p> <p>และ</p> <p>ขอคำแนะนำสำหรับกรณีที่ยังคงเป็นภาคอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งในการดำเนินงานก็ให้ความสำคัญทุกมิติ (สิ่งแวดล้อม สังคม ชีวธรมาภิบาล) แต่สำหรับเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพกับพื้นที่ตั้งบริษัท จะมีแนวทางการพิจารณาอย่างไร</p>	<p>“การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ทางที่ดิน” (Land use change)² หรือมหาสมุทร (Ocean)³ เป็นหนึ่งในอีกหลายสาเหตุของการนำไปสู่การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ บริษัทพึงระบุนกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญ และตรวจสอบแนวโน้มผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอด Supply chain ของธุรกิจนั้น เช่น พิจารณาผลกระทบที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรเกินขีดจำกัด</p> <p>การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ การก่อกมลพิษ และการแพร่กระจายของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานว่า ธุรกิจของเรานั้นเป็น “ผู้ก่อ” หรือ “ผู้ได้รับผลกระทบ” จากความเสี่ยงประเด็นเหล่านี้หรือไม่ หากมีผลกระทบแล้ว บริษัทได้หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือจัดการผลกระทบที่ยังคงเหลืออย่างไรบ้าง โดยแนะนำให้ดูที่ supply chain อย่างรอบด้าน และกำหนดขอบเขตธุรกิจให้ชัดเจน</p> <p>หากพื้นที่ตั้งของบริษัท ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีความสำคัญโดยตรง เช่น พื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงด้านทรัพยากรน้ำ พื้นที่ซึ่งมีชุมชนท้องถิ่นอาศัยอยู่ เป็นต้น (อ้างอิง GRI 101-5 เรื่อง Locations with Biodiversity impacts) แนะนำให้ดูไปถึงผลกระทบของคู่ค้าสำคัญของเรา เช่น แหล่งที่มาวัตถุดิบทางการเกษตรในกรณีอุตสาหกรรมอาหาร แหล่งเหมืองในกรณีอุตสาหกรรมก่อสร้างว่า มีผลกระทบที่มียสำคัญหรือไม่ เช่น</p>

¹ คำตอบได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (“สผ.”) และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (“IUCN Thailand”)

² การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน (Land Use Change) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้ประโยชน์ที่ดินจากรูปแบบหนึ่งไปยังอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การเปลี่ยนพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การสร้างนิคมอุตสาหกรรม หรือการขยายพื้นที่เมือง แหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

³ การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่มหาสมุทร (Ocean) เช่น การขุดเจาะแร่ธาตุจากพื้นมหาสมุทร ก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน (ที่มา: [5 key drivers of the nature crisis \(unep.org\)](#))

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
		<p>อาจพบว่าคู่ค้ามีส่วนในการทำลายพื้นที่ป่าเพื่อการเพาะปลูก หรือการทำเหมืองที่ไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมาย หรือข้อปฏิบัติของกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งโจทย์สำคัญต่อมา คือ จะทำงานร่วมกันได้อย่างไรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวบริษัทของเรา และบริษัทของคู่ค้า โดยยังทำธุรกิจร่วมกันและพัฒนาไปด้านบวกด้วยกัน ซึ่งถือเป็นโอกาสทางธุรกิจ</p> <p>ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมกรณีศึกษาตัวอย่างได้ที่ : 13 Major Companies Responsible for Deforestation Earth.Org และ Banks and UK supermarkets accused of backing deforestation in Brazil Brazil The Guardian</p> <p>บทความน่าสนใจ: How Countries “Import” and “Export” Extinction Risk around the word (https://www.scientificamerican.com/article/how-countries-lsquo-import-rsquo-and-lsquo-export-rsquo-extinction-risk-around-the-world/)</p>
2	<p>ถ้าต้องการขอรับการรับรองพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other effective area-based conservation measures: OECMs⁴) (“พื้นที่ OECMs”) สามารถขอรับรองได้ที่หน่วยงานไหน</p>	<p>ปัจจุบัน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (“สผ.”) อยู่ระหว่างการศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อเป็นพื้นที่ OECMs ร่วมกับหน่วยงานและเครือข่ายการทำงานบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่ที่พัฒนาขึ้น สำหรับประเด็นกระบวนการพิจารณา แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงกลไกการรับรองพื้นที่ OECMs ยังอยู่ในขั้นตอนการศึกษาแนวทางการปฏิบัติ รวมถึงการผนวกไว้ใน (ร่าง) พ.ร.บ. ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.</p> <p>ทั้งนี้ ในเบื้องต้นอาจอาศัยกลไกของคณะทำงาน คณะอนุกรรมการ และคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ</p>

⁴ OECMs หมายถึง พื้นที่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่พื้นที่คุ้มครอง ซึ่งมีการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในธรรมชาติ หน้าที่และบริการของระบบนิเวศ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ สังคม เศรษฐกิจ และคุณค่าอื่น ๆ ของท้องถิ่นโดยรวมอย่างยั่งยืนในระยะยาว (ที่มา: [สรุปแนวคิดพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง หรือ Other Effective Conservation Measures \(OECMs\) - มูลนิธิสืบวนาคะเสถียร \(seub.or.th\)](#))

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
		เป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานไปพลางก่อน โดยสามารถศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://chm-thai.onep.go.th/
3	วิธีป้องกันเหตุล่องหน้าจากกรณีปัญหาสารพิษรั่วไหลและปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำสามารถทำได้อย่างไร	<p>ในการดำเนินธุรกิจขององค์กรไม่ได้เจาะจงเฉพาะกรณีนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรพิจารณาอ้างอิงลำดับชั้นการบรรเทาผลกระทบ (Mitigation Hierarchy) โดยหากผลกระทบมีความชัดเจนว่ามีโอกาสเกิดขึ้นแน่นอน (มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิด) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงว่าธุรกิจตั้งอยู่ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำของชุมชนด้วยแล้ว จึงต้องหลีกเลี่ยง (AVOID) กิจกรรมซึ่งก่อให้เกิดต่อผลกระทบเชิงลบโดยตรง ทั้งต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนรอบด้านและต่อมนุษย์ ซึ่งอาจเข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจต้องศึกษาและยึดกฎหมาย กฎระเบียบของรัฐบาลในการประกอบธุรกิจเป็นสำคัญ เช่น การทำกระบวนการ EIA / EHIA อย่างถูกต้องโปร่งใส และมีมาตรฐานอุตสาหกรรมควบคุมการดำเนินการระหว่างประกอบกิจการ เป็นต้น</p> <p>หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องทำตามลำดับต่อมา ได้แก่ การลดผลกระทบเชิงลบ การฟื้นฟูและคืนสภาพระบบนิเวศ การชดเชย และเยียวยาผลกระทบในระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจนั้น อย่างไรก็ตาม “การหลีกเลี่ยง” (AVOID) เป็นฐานสำคัญในการป้องกันตามคำแนะนำของ SBTN- Science Based Targets Network⁵ โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://sciencebasedtargetsnetwork.org/companies/take-action/act/</p>
4	สำนักงาน ก.ล.ต. (“สำนักงาน”) มีแนวทางในการสนับสนุนบริษัทจดทะเบียน	สำนักงานส่งเสริมให้ธุรกิจในตลาดทุนไทยผนวกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการมีธรรมาภิบาล (“ESG”) ตลอดจนการมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (“SDGs”) ขององค์การ

⁵ Science Based Targets Network (SBTN) ก่อตั้งขึ้นในปี 2019 โดยหน่วยงานพันธมิตร ได้แก่ CDP, World Resources Institute, WWF, United Nations Global Compact (ซึ่งเป็นพันธมิตรผู้ก่อตั้งของโครงการ Science Based Targets initiative (SBTi) ด้วย) รวมถึง Conservation International, UNEP-WCMC, และ World Economic Forum ซึ่งเป็นเครือข่ายที่พัฒนามาตรฐานเป้าหมายที่อิงวิทยาศาสตร์สำหรับธรรมชาติ ทั้งในระดับบริษัทและเมือง เพื่อให้สามารถจัดการกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างครอบคลุม ครอบคลุมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ, ที่ดิน, น้ำจืด, และมหาสมุทร นอกเหนือจากสภาพภูมิอากาศผ่านโครงการ Science Based Targets initiative (SBTi) (ที่มา [Who we are – Science Based Targets Network](#))

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
	<p>ทะเบียน (“บจ.”) เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพอย่างไร</p>	<p>สหประชาชาติ เข้าไปในกระบวนการทำธุรกิจและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลทั้งด้าน ESG และ SDGs ที่จำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุน และเสริมสร้างระบบนิเวศตลาดทุนที่ยั่งยืน</p> <p>ทั้งนี้ ในส่วนของการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมนั้น มีความครอบคลุมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ⁶ และด้วยสถานการณ์ในปัจจุบัน ประเด็นด้านการสูญเสียความหลากหลายกำลังเกิดขึ้นทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและระบบการเงิน ที่จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ⁷ สำนักงานฯ จึงมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจในตลาดทุน โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงประเด็นดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้สำนักงานริเริ่มการจัดสัมมนาเพื่อส่งเสริมความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้แก่กรรมการและผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนเพื่อให้เกิด tone from the top โดยจะขยายผลไปยังการจัดให้มีเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุน เช่น การจัดทำคู่มือ การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรของ บจ. เพื่อให้ความรู้ในการวิเคราะห์ประเมิน และบริหารจัดการความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่</p>

⁶ ตัวอย่างเช่น (ก) หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560 มีแนวปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5.2 : คณะกรรมการควรติดตามดูแลให้ฝ่ายจัดการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและสะท้อนอยู่ในแผนดำเนินการ (operational plan) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกฝ่ายขององค์กรได้ดำเนินการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายหลัก และแผนกลยุทธ์ (strategies) ของกิจการ โดยในหัวข้อ 5.2.1 (5) ระบุถึงการที่คณะกรรมการบริษัทควรดูแลให้มีกลไกที่ทำให้มั่นใจว่า กิจการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยป้องกัน ลดจัดการ และดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทจะไม่สร้างหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมการใช้วัตถุดิบ การใช้พลังงาน (สำหรับการผลิต ขนส่งหรือในสำนักงาน) การใช้น้ำ การใช้ทรัพยากรหมุนเวียน การดูแลและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ การปลดปล่อยและจัดการของเสียที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น (ข) แบบ 56-1 One Report (ทจ. 55/2563) (รายละเอียดตามแบบ 56-1 One Report และคู่มือแบบ 56-1 One Report) ในหัวข้อ 3. การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน หัวข้อย่อย 3.1 นโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืน 3.2 การจัดการผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในห่วงโซ่มูลค่าของธุรกิจ และ 3.3 การจัดการด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม

⁷ รายงานของ World Economic Forum (WEF) พบว่าการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจกว่า 44 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือมูลค่าครึ่งหนึ่งของ GDP โลก ขึ้นอยู่กับทรัพยากรทางธรรมชาติและบริการจากระบบนิเวศ ([Half of World’s GDP Moderately or Highly Dependent on Nature, Says New Report > Press releases | World Economic Forum \(weforum.org\)](#))

ข้อที่	คำถาม	คำตอบ
		เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเพื่อให้สามารถจัดทำรายงานในแบบ 56-1 One Report ได้ เป็นต้น